

Kuvallinen ilmaisu
dokumentissa
Omatuntomaito

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuuriala

Viestinnän koulutusohjelma

Multimediatuotannon pääaine

Opinnäytetyö AMK

Kevät 2016

Sivumäärä: 68

Elina Savenius

tiivistelmä

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoilu ja taideinstituutti
Viestinnän koulutusohjelma
Multimediatuotanto
Elina Savenius
Kuvallinen ilmaisu dokumentissa
Omatuntomaito
2016
Sivumäärä: 68

Opinnäytetyöni tarkastelee Omatuntomaito-dokumentin kuvausprosessia. Kerron millaisiin kuvallisiin ratkaisuihin olen päätenyt tuotannon aikana.

Perehdyn kuvan visuaaliseen rakenteeseen ja sen merkitykseen kerronnan kannalta. Pohdin miten käsikirjoituksen muutokset tuotannon aikana ovat vaikuttaneet kuvaus- ja leikkauratkaisuihini.

Työn toiminnallinen osuus on kymmenen minuutin henkilökuva tulevaisuuden maidontuottajasta.

Avainsanat: dokumentti, kuvallinen kerronta, henkilökuva, kuvaus, leikkaus

Lahti University of Applied Sciences
Institute of Art and Design
Visual Communication
Multimedia production
Elina Savenius
Visual narrative of Omatuntomaito
documentary
2016
Number of pages: 68

This Bachelor's thesis examines filming and editing in documentary project Omatuntomaito. I focus on the visual solutions I used during the production.

I look at the visual structure of the documentary and its importance in the narrative point of view. I reflect on how script changes affected my work during production and how this influenced my filming and editing decisions.

The second part of my thesis is a ten minute documentary about future milk producer.

Key words: documentary, visual narrative, filming, editing

Sisällysluettelo

1. Johdanto	8.
2. Tuotanto	11.
2.1 Sisällöntuottajan näkökulmat	12.
2.2 Tuotantosuunnitelma ja aikataulu	14.
3. Taustatyö ja perehtyminen	16.
3.1 Ennakkotutkimus	18.
4. Draamallisesta rakenteesta ja audiovisuaalisesta kerronnasta	19.
4.1 Dokumentin moodit, lajit ja lähestyminen	21.
4.1.1 Draamallinen rakenne	23.
4.1.2 Kuvallisesta kerronnasta	25.
4.2 Kuvan rajaus	27.
4.2.1 Kuvakoot	29.
4.2.2 Tilanhahmotus ja kuvakulmat	31.
4.2.3 Plastinen sommittelu	33.
4.2.4 Valo ja valaisu	35.
4.2.5 Väri ja sävy	37.
4.2.6 Ääni	38.
5. Soveltaminen ja suunnittelu	39.
5.1 Kuvien suunnittelu	41.
5.2 Joustavuuden tavoittelu	43.
5.3 Kuvausaikataulu ja -suunnitelma	44.
6. Kuvaus ja editointi	45.
6.1 Eteneminen	46.
6.1.1 Ulkokuvat	47.
6.1.2 Haastattelu	50.
6.1.3 Tilan työt	51.
6.1.4 Kotikuvat	54.
6.1.5 Mielenosoitus	55.
6.1.6 Kotivideot	56.
6.2 Leikkaus	58.
6.2.1 Leikkaus ja rytmi	59.
6.2.2 Värimäärittely	60.
6.2.3 Muut jälkityöt	62.
7. Yhteenveto	63.
Lähteet	65.

Johdanto

Johdanto

Opinnäytetyöni on kuvallisen ilmaisun toteuttaminen dokumentissa Omatuntomaito. Vastuualueinani oli kuvaus, leikkaus ja kuvan jälkikäsittely. Sisällöntuottajana toimi Milla Leinonen.

Tutkimuksessa perehdyn kuvan visuaaliseen rakenteeseen ja pohdin sen vaikutusta kerronnallisuuteen ja tunnelmaan. Esittelen ratkaisujani esimerkein ja pohdin millainen merkitys niillä on dokumentille. Kerron kuinka dokumentin moodin muuttuminen tuotannon aikana on vaikuttanut päätöksiini kuvaajana ja leikkaajana. Käyn läpi millainen vaikutus sillä on ollut kuvien suunnitteluun ja millaisin keinoin olen sopeutunut dokumentin muutoksiin matkan varrella.

Esittelen sisällöntuottajan antaman sisällöllisen viitekehyksen rajoissa suunnittelemani kuvausmallin. Tuotantoaikataulu ei mahdollistanut kuvien pitkälle vietyä suunnittelua ennen käsikirjoituksen valmistumista, joten kuvasin kohtauksia, jotka olisi mahdollista sovittaa dokumentin runkoon ja valmistauduin parhaani mukaan dokumentin mukanaan tuomiin muutoksiin. Pohdin onnistumistani ja mietin millaisin keinoin kuvaussuunnitelmani olisi ollut monipuolisempi ajatellen tuotantoaikataulua ja tuotannon rakennetta.

2

Tuotanto

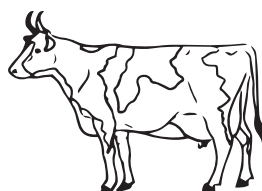

Tuotanto

2

Omatuntomaito on henkilökuva maitotilan perillisestä, Martta Pyötsiästä, joka pohtii omaa tulevaisuuttaan maidontuottajana. Dokumentti sijoittuu pääasiallisesti Toivolan tilalle Kouvolaan. Projektin alkuvaiheissa dokumentti nojasi vahvasti nuoren ihmisen elämään vaikuttaviin päätöksiin ja perinteiden jatkamisen vaikeuteen. Maaliskuussa tilanne kärjistyi ja maatilojen akuutti taloustilanne ajoi viljelijät osoittamaan mieltään Helsingin Senaattorille. (MTK, 2016.) Yhteiskunnan tilanne ja päähenkilön ajatukset antoivat henkilökuvalle tilaa kehittyä kantaa ottavampaan suuntaan, mikä osaltaan toi syvyyttä ja perspektiiviä nuoren ihmisen pohdinnalle tulevaisuudesta maitotilallisena.

Dokumentin tuotantotiimi koostui kahdesta henkilöstä. Milla Leinonen vastasi dokumentin sisällöntuotannosta, rakenteesta ja käsikirjoituksesta. Minun vastualueeni keskittyi dokumentin visuaalisiin osa-alueisiin eli kuvaukseen, leikkaukseen, jälkikäsitteilyyn ja muun kuvamateriaalin koostamiseen. Tuotanto toteutettiin lainavälineistöllä ja nollabudjetilla.

Sisällöntuottajan näkökulmat

2.1

Oma työskentelyni sitoutui vahvasti sisällöntuottajan näkökulmiin ja päätöksiin. Dokumentin muuttuva muoto vaati minulta joustavuutta, nopeaa päätöksentekoa ja hyvin suunnitellut kuvauspäivät. Kuvattavien kohtausten sisältöjen piti tukea haastattelurunkoa, joka tuotannon aikataulujen takia ei vielä kuvausten aikaan ollut lopullisessa muodossaan. Osaltaan tämä vaikeutti kuvauskohteiden ja aiheiden valintaa, vaikka yleiset raamit tuotannolle määriteltiin jo alkuvaiheessa. Tiukan aikataulun tuotannossa tämä oli melko haastavaa, koska eteneminen ei ollut riippuvainen vain minusta vaan myös sisällöntuottajasta ja opiskelevan päähenkilön aikatauluista.

Koska kaikkea ympärillämme olevaa todellisuutta ei voi käsitellä, täytyy rajata aihe eli se osa todellisuutta jota elokuva käsittelee (Aaltonen, 2011, 58.) Jotta teos voisi sanoa jotain syvällisempää, pitää sillä olla teema, joka on tekijän yleisempi havainto tai väite maailmasta (Aaltonen, 2011, 58-59.) Idea voi olla muodoltaan melko epämääräinen aiheen, teeman ja näkökulman yhdistelmä. Idealle täytyy olla tarve, joka voi olla vaikka halu kertoa asiasta ihmisille (Aaltonen, 2011, 60.) Omatuntomaito sai alkunsa ideasta näyttää ihmisille, millaisen työmäärän nykyään vähemmän arvostettu maito tuottajaltaan vaatii, jotta voimme nauttia siitä.

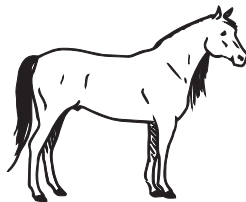
Tuotannon alkuvaiheissa tarkoituksena oli toteuttaa vahvasti suomalaista tuotetta romantisoiva teos, jonka oli tarkoituksena näyttää kotimaisen ruuan toinen puoli, tuottajan näkökulma. Tällöin kuvaussuunnitelmaan kuului

idyllistä maalaismaisemaa, raskasta työntekoa ja tuotteen, tässä tapauksessa maidon, nostaminen keskiöön.

Leinosen Ennakkotutkimuksen edetessä sisältösuunnitelmasta jäi pois mainosmaisuus. Se vaihtui enemmän henkilöä painottavaksi ja tarkoituksena oli ennemmin muokata katsojan asenteita suomalaista maitotilallista kohtaan, kuin selkeästi mainostaa kotimaista tuotetta. Ideana oli katsoa maailmaa maitotilallisen näkökulmasta ja avata nuoren ihmisen tulevaisuuden suunnitelmia ja näyttää raskas arkinen työtaakka. Suunnitelmissa oli lyhyempi teos, noin viiden minuutin pituinen video.

Lopulta haastattelun jälkeen dokumentti painotti henkilön mielenmaisemaa ja arvoja, joita on tarkoitus välittää katsojalle. Yhteiskunnallisesti pinnalla ollut maanviljelijöiden mielenilmaus toi kokonaisuuteen poliittisen kannan sen ollessa silti puhtaasti henkilökuva. Kestoksi muotoutui 10 minuuttia.

Tuotantos suunnitelma

ja

aikataulu

2.2

Tuotannon aikataulu suunniteltiin Pyötsiän menojen mukaisesti. Tarkkailin myös pitkän ajan säätiedotusta, sillä ulkona kuvaaminen rankassa lumi- tai vesisateessa olisi ollut mahdoton toteuttaa. Kevään edetessä ja lumien sulaessa maatalan maisema muuttuu vaikeakulkuiseksi ja visuaalisesti sekavaksi.

Päähenkilön menot rajoittivat suuresti kuvauspäivien sijoittelua ja tuotannon onnistuminen opinnäytetyön aikataulussa ei antanut tilaa siirtää kuvauspäiviä huhtikuulle. Helmikuun kuvauspäivät oli alunperin tarkoitettu enemmän taustatutkimukselle ja miljööseen tutustumiselle ja koekuvauksille. Säätila oli hyvä ja uutisointi uumoili tulevaa lumisateen rintamaa, joten tuotantotiimin ja kuvattavan aikataulujen salliessa päädyin kuvaamaan ulkona tapahtuvat otokset jo tuolloin. Ajatuksena oli, että kuvia voisi kuvata myöhemminkin, mutta ratkaisu osoittautui lopulta oikeaksi, sillä maaliskuun kuvaus viikolla sää ei mahdollistanut kuvien uusimista.

lhanteellisessa tapauksessa kuvauspäivät olisivat sijoittuneet vasta haastattelun leikkaamisen jälkeen ja olisin saanut suunnitella kuvat tietäen millaisia asioita painotetaan ja miten tarina etenee. Koska en vastannut dokumentin

HELMI							MAALIS							HUHTI						
M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L	S	M	T	K	T	P	L	S
1	2	3	4	5	6	7	~~1~~	2	3	4	5	6					1	2	3	
~~8~~	~~9~~	~~10~~	~~11~~	~~12~~	13	14	7	8	9	10	11	12	13	~~4~~	~~5~~	~~6~~	7	8	9	10
15	16	17	18	19	20	21	~~14~~	~~15~~	~~16~~	~~17~~	~~18~~	19	20	~~11~~	~~12~~	~~13~~	14	15	16	17
~~22~~	~~23~~	~~24~~	~~25~~	~~26~~	27	28	~~21~~	~~22~~	23	24	25	26	27	~~18~~	~~19~~	~~20~~	~~21~~	~~22~~	23	24
~~29~~							28	29	30	31				25	26	27	28	29	30	

sisällöntuotannosta, pyrin parhaani mukaan sopeutumaan suunniteltuun aikatauluun ja sen viivästyksiin. Kuvattavien kohtausten sisältöjen piti tukea haastattelurunkoa, joka tuotannon aikataulujen takia ei vielä kuvausten aikaan ollut lopullisessa muodossaan. Osaltaan tämä vaikeutti kuvauskohteiden ja aiheiden valintaa, vaikka yleiset raamit tuotannolle määriteltiin jo alkuvaiheessa.

Tuotannon aikataulu vaati minulta kuvaajana joustavuutta ja luovia kuvaussuunnitelmia. Alustavasti suunnittelin kuvauspäiviä varattavaksi yhden haastattelulle, kaksi työpäivää ulkona tapahtuvalle toiminnalle ja kaksi sisäkuville.

Lopulta päädyin vielä kuvaamaan maanviljelijöiden mielenilmauksen ja muutaman Pyötsiän kotona kuvatun otoksen uudelleen.

Leikkaus ja jälkityö aikatauluni oli sidoksissa Leinosen etenemiseen ja päätöksiin sisällön ja dokumentin suunnan suhteen. Runsaan haastattelun koostamiseen meni Leinoselta suunniteltua pidempi aika, mikä osaltaan viivästytti omaa aikatauluani.

Tuotantotietokanta :

Päät	Tapahtuma
1	Research
0,5	haastis
2,5	ulkokuval
2,5	sisäkuval
1,5	varalla
0,5	MIENOSOTUS
0,5	INTROON

3

Taustatyö ja perehtymien

Taustatyö ja perehtyminen

3

Osaltani tutkimus koostui lähdemateriaalin etsimisestä ja läpikäynnistä ja toisaalta myös ennakkotutkimuksesta, jossa tutustuin päähenkilöön ja kuvauspaikkoihin.

Dokumenttielokuvan tekoon tutustuin pääsääntöisesti Jouko Aaltosen Seikkailu todellisuuteen - dokumenttielokuvan tekijän oppaan avulla. Hyödyllisiä työskentelyssäni olivat myös Kari Pirilän ja Erkki Kiven Teos, Otos ja Leikkaus kirjat. Sommittelusta ja kuvan rakenteesta opin myös paljon kirjasta The Visual story (Bruce Block).

Kirjallisuuteen ja artikkeleihin tutustuin melko laaja-alaisesti, jotta saisin valmisteltua kuvaussuunnitelman, joka olisi mahdollisimman sujuvasti toteutettavissa tuotannon rajoissa. Tarkoituksena oli myös välttää työskentelyä hidastavia yllätyksiä leikkausvaiheessa

Ennakkotutkimus

3.1

Dokumentin luonne määrää kuvauspaikat, jotka voi määritellä kuvattava henkilö (Aaltonen, 2011, 92). Omatuntomaidon tuotannossa kaikki lähti henkilöstä, jonka mukaan valittiin myös dokumentin miljööt. Nopea tuotantoaikataulu ja budjetti osaltaan rajasi kuvauspaikkoja. Leinonen toivoi osaltaan, että dokumentin kuvitus seuraisi löyhästi päähenkilön arkipäivää. Mielestäni ratkaisu oli ajankäytöllisesti toimiva. Tämä helpotti kuvattavien tapahtumien ja paikkojen rajaamista ja tuotantoaikataulussa pysymistä. Tuotannon muuttuessa henkilökohtaisempaan suuntaan, olisi mielestäni toteutustavaksi voinut harkita päähenkilön pidempiaikaista seuraamista ja esittää dokumentissa kronologisesti pidempi ajanjakso.

Ennakkotutkimuksen hoidin kahdessa osassa. Maitotilallisen ollessa kyseessä yksi ilmeisistä kohtauksista dokumentissa oli lypsy. Ensimmäisellä kerralla kävin tutustumassa pintapuolisesti Toivolan tilaan ja tutustumassa tilan erilaisiin työvaiheisiin, jotta voisin suunnitella tulevia kohtauksia paremmin. Toisella kerralla matkasimme tilalle yhdessä Leinosen kanssa, jolloin kartoitin miljöötä tarkemmin ja kuvasin testikuvat.

4

Draamallisesta rakenteesta ja audiovisuaalisesta kerronnasta

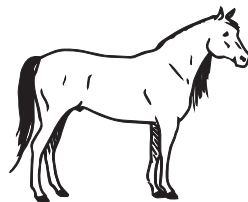

Draamallisesta rakenteesta ja audiovisuaalisesta kerronnasta

4

Yksinkertaisesti selitettynä kerronta on kahden tai useamman tapahtuman esittämistä syy-seuraussuhteella toisiinsa liittyvinä jostakin näkökulmasta käsin. Perinteisesti audiovisuaalinen kerronta on helposti seurattavaa, koska sen ymmärtäminen perustuu vastaavuuteen todellisen elämän kanssa. Elokuvan fiktiivisessä maailmassa teemme päätelmiä henkilöiden toiminnasta ja mielentiloista samoin kuin oikeassa elämässä. (Bacon, 2004, 18, 20.) Dokumentin kuvausprosessissa minun tulee ymmärtää kerronnan perusidea, sillä kuvattavien tapahtumien pitäisi tuntua jokseenkin todellisilta, vaikka katsojan kokemusta ohjaillaan elokuvakerronnallisin keinoin.

Kerronta on prosessi, jossa tarina materiaalia valitaan järjestetään, välitetään ja vastaanotetaan. Tarkoituksena olisi synnyttää katsojassa vaikutteita, joista hän voi muodostaa tarinan. "Muoto on teoksen ominaisuus joka mahdollistaa tietynlaisen kokemuksen" (Bacon, 2004, 20-21)" Dokumentissa maitotilallisen arkeen painottuva materiaali koostui suurelta osin tilan arkisista toimista. Haastattelu- ja kuvamateriaalista piti koota kokonaisuus, josta katsojalla on mahdollisuus tunnistaa tarina. Jäsentelemättömänä katsojalle voisi helposti jäädä sekava ja tarinasta irrallinen olo.

Dokumentin moodit, lajit ja lähestymistavat

4.1.1

Dokumenttielokuvalla kuusi tyypillistä kerrontatapaa ovat poeettinen, selittävä, havainnoiva, osallistuva, refleksiivinen ja performatiivinen moodi. (Helsingin elokuva-akatemia, 2015.)

Poeettisessa painotetaan visuaalisia assosiaatioita ja kuvailevia jaksoja. Selittävä perustuu argumentaatiolle ja sanalliselle kommentaarille. Havainnoivassa painotetaan suoraa suhdetta elokuvan henkilöiden jokapäiväiseen elämään. Osallistuvassa elokuvantekijä haastattelee, provosoi tai osallistuu muulla tavoin dokumenttiin. Refleksiivinen näyttää ja kyseen alaistaa elokuvan keinotekoisuutta. Tekoprosessi näkyvissä ja näytetään selkeästi, että kyseessä on elokuvantekijän näkökulma eikä totuus. Performatiivinen keskeistä on esittäminen eikä niinkään maailman journalistinen referointi. (Helsingin elokuva-akatemia, 2015.) (Aaltonen, 2011, 25.)

Tuotannon alussa lähtökohtana oli mainosmainen teos. Siitä kehittyi dokumentti, jossa keskeistä olisi ollut performatiivinen esittäminen. Tarkoituksena oli luoda visuaalisesti kuvaileva, kansallisromanttinen ylistys suomalaiselle työlle ja tuotteelle tilanteita lavastaen. Sisällön kannalta kuvallisella kerronnalla tässä lähestymisessä oli suuri rooli kiinnostavan lopputuloksen saavuttamiseksi. Päähenkilön persoonan oli tarkoitus jäädä sivuosaan. Lähestymistapa olisi antanut minulle mahdollisuuden suunnitella otoksia ja kohtauksia pitkällekin. Se olisi vaatinut valmista käsikirjoitusta ja runkoa. Suunnanmuutoksille ei olisi jäänyt liioin tilaa.

Leinosen kallistuttua pientilallisen tulevaisuuden valintoihin, painotus muuttui havainnoivampaan suuntaan. Henkilön elämän seuraaminen tyylipuhtaasti havainnoiden ei aikataulun puitteissa ollut mahdollista, mutta pidempiaikainen seuraaminen ja elämän taltioiminen olisi ollut henkilökuvaan luonnollinen ratkaisu. Uusi suunta toi työskentelyyni enemmän muuttujia ja tarkoitti kuvattavien kohtausten suunnittelua joustavammiksi, jotta ne istuisivat löyhästi käsikirjoitettuun runkoon.

Lopullisessa muodossaan dokumentti on henkilökuva. Henkilökuva on elokuvallinen muotokuva, jossa sitovana elementtinä on henkilö, persoonallisuus, historia tai työ. (Aaltonen, 2011, 22.) Dokumentin kiinnostavuus rakentuu vahvasti päähenkilön persoonan ja ajatusten ympärille. Kuvituksessa tilanteita on seurattu etäämmältä, mutta mukana on myös lavastetumpaa toimintaa. Tämä johtuu suurelta osin siitä, että tuotanto otti vahvan henkilökuvan roolin vasta tilalla tapahtuneiden kuvauspäivien jälkeen. Jouduin kuvituksessa irrottautumaan performatiivisempaan dokumenttiin tarkoitettusta lähestymistavasta.

Henkilökuvan lopullinen eteneminen

Tarina alkaa päähenkilön lapsuudesta, josta siirrytään elämänarvojen kautta maitotilan pidon vaikeuteen ja kärjistyneeseen yhteiskunnalliseen tilanteeseen. Haaveillaan tulevaisuuden hevostilasta ja matkustelusta ja siirrytään tilan avoimeksi jäävän tulevaisuuden pohdiskeluun.

Kuvallisesti dokumentissa seurataan henkilön tavallista arkipäivää. Se alkaa päähenkilön kotoa, josta edetään hevostallin kautta tekemään tilan jokapäiväisiä töitä. Lypsyn jälkeen siirrytään Helsinkiin mielenosoitukseen. Lopulta palataan takaisin tilalle tällä kertaa hevosten pariin. Ilta hämärtyy ja takka lämmittää, silti on palattava takaisin työnteon pariin. Dokumentti päättyy vasikoiden juottamiseen lehmien iltalypsyllä siirtymiseen. Lopputekstien aikana maitoauto vierailee tilalla.

Dokumentin draamallinen rakenne

4.1.2

Draamallisessa rakenteessa seuraamme elämää ikään kuin tässä ja nyt. Katsojassa tulisi synnyttää mahdollisimman vahva samaistumisen tunne. (Aaltonen, 2011, 105.) Oli elokuvan lähtökohdat millaiset tahansa, sen dramaturginen rakenne on lopputulokseen eniten vaikuttava yksittäinen tekijä. Teoksen aihetta tulisi kuunnella eikä sitä kannata väkisin runnoa haluttuun muotoon (Pirilä & Kivi, 2010, 27.)

Draamallinen rakenne tiivistettynä Anders Vacklingia, Janne Rosenvallia ja Are Nikkasta mukaillen (Aaltonen, 2011, 106.) ja sovellettuna projektiin, jotta minun oli helpompi arvioida kuvallisen kerronnan etenemistä.

*Olipa kerran
joka
mutta
niinpä
lopulta*

suomalainen tuote
ei ole enää arvossaan
ansaitsisi arvostusta
kerrotaan kuinka paljon maitolitra vaatii työtä
tuote on rakkaudella meille kaikille tehty

nuori nainen
lypsää lehmiä
ei välttämättä halua jatkaa
haaveissa tulevaisuus hevosten kanssa
suuret päätökset jäävät tulevaisuuteen

*Olipa kerran
joka
mutta
niinpä
lopulta*

tuleva pientilallinen
halusi jatkaa maidontuotantoa
se ei ollut kannattavaa
hän osallistui mielenilmaukseen vaikuttaakseen
mielessä on uudet tuulet hevostaloudessa

(henkilön esittely, lapsuus, arvot)
(tekee mieleistään työtä)
(lehmät ja lypsy)
(mielenosoitus)
(hevostulevaisuus, haaveet)

Dokumenttielokuvassa tulee henkilöllä olla tavoitteita ja odotuksia, jotka henkilö saavuttaa tai epäonnistuu yrityksessään. Näytösten lopussa on käännekohta, joissa tarina vaihtaa suuntaa. (Aaltonen, 2011, 106.) Omatun-
tomaidossa Leinonen loi draamallisen rakenteen henkilön toiveiden, tavoit-
teiden ja halujen mukaan. Käsikirjoituksessa käännekohtana oli päähenkilön
mielenmuutos maitotilan pitoa kohtaan. Kuvituksen kannalta maanviljeli-
jöiden mielenilmaus sopii käsikirjoituksen käännekohtaan, koska tuotannon
kannattamattomuus on suurin este maitotilan laajentamiselle ja perinteiden
jatkamiselle.

Kuvallisesta kerronnasta

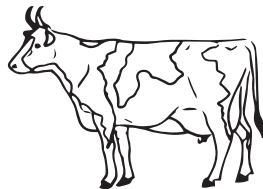
4.1.3

Fragmentti- ja kohtauskerronta dokumentin rakentumisessa. Kohtauskerronnassa tarina ja juoni ovat vahvasti mukana. Kohtauksessa esitellään hetki elämää. Oleellista on siis aika ja paikka. Kohtauksella on alku, keskikohta ja loppu. (Pirilä & Kivi, 2008, 45.) Kohtauskerrontaa noudattavien ratkaisujen toteuttaminen vaatii kuvaustilanteen suunnittelua, koska tällöin esimerkiksi tapahtumaympäristöllä ja rekvisiitalla on suuri merkitys illuusion säilymisessä. (Pirilä & Kivi, 2008, 45-50.) Toimivia kohtauksia varten tilanteet tulisi saada kuvattua useammasta kuvakulmasta ja useammalla kuvakoolla.

Dokumenttia kuvatessa minun oli mahdollista suunnitella lyhyitä kohtauksia tiettyihin paikkoihin sidotun tekemisen ympärille. Pyrinkin kuvatessani rakentamaan mahdollisimman paljon kokonaisuuksia kuvattavien aiheiden ympärille. Mahdollisuuksien mukaan kuvasin kohtauksen toiminnan useampaan kertaan tai kuvasin kahdella kameralla, jolloin Leinonen toimi toisena kuvaajana. Suurin osa kuvattavista kohtauksista oli kuitenkin melko haastava toteuttaa uudelleen samalla kertaa, koska monissa niistä yhtenä kohteena oli eläimiä, joiden ohjailu olisi vaatinut enemmän aikaa ja apukäsiä.

Fragmenttikerronnassa olennaista on teeman jatkuvuus, kun taas ajan ja paikan jatkuvuutta rikotaan tietoisesti. tiiviiseen tempoon leikatuilla otoksilla saadaan sisältö nostettua pinnalle. Tällainen kerronta tulee olla helposti tunnistettavissa, mikä vaatii suurta siirtymää. (Pirilä & Kivi, 2008, 46.) Koska fragmenttikerronnan hyödyntäminen vaatii vahvan ajatuksen, asian tai

ilmiön toimiakseen, ja ilman vahvistettuja aiheita ja koin vaikeaksi suunnitella kokonaisuuksia, joissa sitä hyödyntäisin tehokkaasti. Näin jälkikäteen ajatellen kerronnan rungossa olisi ollut otollisia paikkoja teemalliselle fragmenttikerronnalle. Esimerkiksi henkilön matkahaaveiden ympärille tai uuden navetan suunnittelun ympärille olisi ollut helppo koota kokonaisuuksia oikeanlaisella kuvamateriaalilla. Valokuvista kokonaisuuden rakentaminen vielä jälkikäteen onnistuu, mutta mielestäni se ei ole niin toivottava ratkaisu kuin liikkuva kuva. Toinen mahdollinen paikka fragmenttikerronnalle, olisi kaupunkilais- ja maalaiselämän erilaisuuden pohdinta.

Kuvan rajaous

4.2

Kuvan rajaamista on sen sisäinen sommittelu, kuvakulmien ja kokojen valinta, joiden avulla määritellään, mitä katsojalle tarjotaan nähtäväksi ja kuultavaksi. Rajauksella ohjaillaan katsojan huomion kiinnittymistä ja väärin toteutettuna se saattaa johdattaa pois kerrottavasta tarinasta. (Pirilä & Kivi, 2005, 101.) Kuvatessa dokumenttia koin sommittelun ja rajaamisen ja kuvakokojen valinnan paikoin suunniteltua haastavammaksi. Tarkoituksena oli luoda idyllinen kuva maatilanelämästä ja työskentelystä, esimerkiksi pihapiirissä olevat keskeneräiset rakennusprojektit ja keväällä likaantuneet eläimet eivät haluttua mielikuvaa vahvista.

Dokumentoitaessa ainutkertaisia tapahtumia joudutaan usein tekemään suuria ja tärkeitä valintoja nopeasti kameran käydessä, jolloin moni asia on jätettävä rajauksen ulkopuolelle. (Pirilä & Kivi, 2005, 103) Päähenkilön työskentelyä

Kerronnan kannalta on olleellista miettiä mitä kuvassa näkyy. Esimerkiksi tilan pääasuintalo ei esiintynyt tarinassa, joten se rajattiin otoksistakin pois.

ja eläimiä kuvatessa huomasi olevani valintojen äärellä usein. Tällöin koetin järjestää toisen kameran sisällöntuottajalle tiukempia ottoja varten ja toisella kuvata turvallisen laajemman otoksen.

Tekijän on sisäistettävä jo kuvaustilanteessa mihin yhteyteen otos tulee lopullisessa teoksessa. (Pirilä & Kivi, 2005, 105) Tuotannossa haasteena olikin juuri haastattelun ja kuvamateriaalin sovittaminen kerronnallisesti toisiinsa. On eri asia kuvittaa kuvausta tilallisen päivän töistä kuin tilallisen pohdintaa maidon hinnan kehityksestä.

Pyrin ennen jokaista ottoa miettimään, mitä kuva kertoo ja millainen on sen sanoma. Koetin saada huomion kiinnittymään otoksessa kerronnan kannalta oleellisiin asioihin, jotta ylimääräisille tulkinnoille ei jää varaa.

Syntyneen vasikan siirto navettaan. Kuvan aihe herättää helposti tunteita, mutta onko ne sellisia mitä haluan kerronnassa korostaa? Kuva ei oleellisesti liity tarinankulkuun ja saattaa herättää ei toivotuja tunteita katsojassa, joten se on parempi jättää käyttämättä.

Kuvakoot

4.2.1

Kuvakokojen vaihtelu leikkausvaiheessa siirryttäessä otoksesta toiseen luo teoksen visuaalisen rytmin. Kuvia ja siirtymiä rajattaessa on lähtökohtana on millaista sisältöä halutaan välittää katsojalle. (Pirilä & Kivi, 2005, 113.)

Kuvia suunnitellessani käytin apunani 8 kuvakoon järjestelmää. Muuttumattomissa tilanteista ja paikoista pyrin kuvaamaan useamman kuvakoon, jotta minulla olisi leikkauspöydällä enemmän mahdollisuuksia. Toiminnallisissa kohtauksissa mietin, millaista toimintaa siihen sisältyy ja millaiset kuvakoot tarvitsen ja saan ne tallennettua sujuvasti muutamalla otolla. Moni tilanteista tapahtui tilalla vain kerran tuotannon kuvausaikana eikä läheskään kaikkia ollut mahdollista toistaa. Esimerkiksi ratsastus kohtauksen pellolla pystyi tarvittaessa uusimaan kun taas maitoauto hakee maidon tilalta kolmen päivän välein.

Kuvakokoja voidaan hallita kameraa siirtämällä tai käyttämällä eri polttovälejä. Laajakulmalla kuvatessa syvyys suunnan etäisyydet ja liikevaikutelma kasvaa. Teleobjektiivilla kuvatessa etäisyydet näyttävät lyhenevän ja kohtisuora liike tiivistyy. Tarkennusalue on kapea. (Aaltonen, 2011, 115.)

Kuvatessani minulla oli käytössäni objektiivit 16mm laajakulmasta 200mm teleen. Linseillä en kuitenkaan saanut laajinta mahdollista kuvaa, koska käytössäni olevan kameran, Blackmagic Cinema Camera 2.5K:n, kenno pidensi polttoväliä 2,3 kertaisesti verrattuna täyskennoisella kameralla, kuten canonin 5d:llä, kuvaamiseen. (Macprovideo.com, 2013.) Muutos ei ollut

minulle kuitenkin kovin suuri, koska olen tottunut kuvaamaan kameralla, jonka kenno rajaa kuvaa 1,7 kertaisesti. Ahtaissa sisätiloissa olisin kaivannut laajakulmaisempaa linssiä, jotta laajemmat kuvakoot olisivat olleet tilanpuutteen takia sisätiloissa helpommin toteutettavissa.

Kun laajemmasta kuvasta poimitaan yksityiskohtia puhutaan insertistä, välikuvalla voidaan lyhentää puhetta tai leikata pois tilanteesta. Välikuvalla tulisi olla merkitystä, se voi esimerkiksi kertoa jotain henkilöstä, huonolla taas ei ole yhteyttä tapahtumiin ja se tuntuu kömpelöltä. Välikuvat osaltaan helpottavat leikkausprosessia ja sitovat tarinaa yhteen. (Aaltonen, 2011, 259.)

Osa kuvaamistani välikuvista osoittautui leikkauspöydällä toimiviksi, mutta mukaan mahtui tarinan kannalta merkityksettömiä otoksia, joita koetin leikatessani välttää. Jokaisella kuvalla pitäisi olla kerronnallinen funktio eikä syy käytölle saisi olla huono leikkaus tai hyppyskarvi. (Aaltonen, 2011, 259.) Kuvaustilanteessa koetin kuvata katseita ja pieniä reaktioita päähenkilöstä sekä eläimistä. Leikkauspöydällä olisin kaivannut lisää välikuvia etenkin kohtauksista, joissa minulla ei leikkauspöydällä ollut tarvittavaa määrää erilaisia kuvakokoja ja -kulmia.

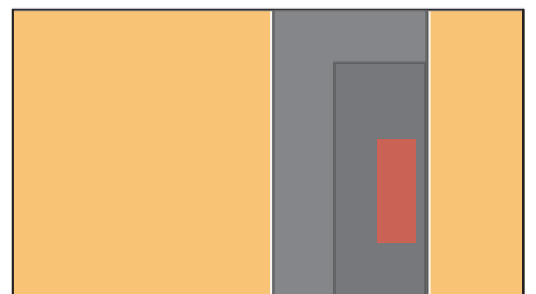
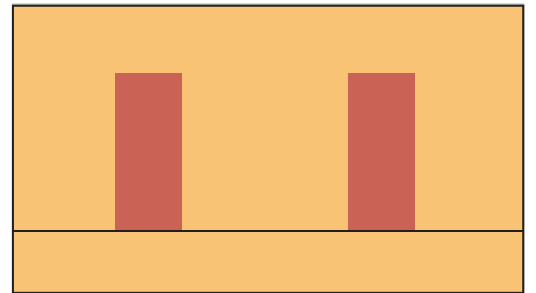
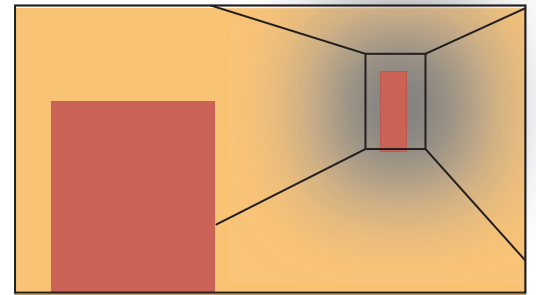
Teleobjektiivilla kuvattuna etäisyyksien hahmotaminen vaikeutuu. Kuvassa on ahdas tunnelma, jota tiukka kuvakoko vahvistaa.

Tilanhahmotus ja kuvakulmat

4.2.2

Jokainen kuva voidaan luokitella käyttäen neljää tilan perustyyppiä. Syvässä tilassa luodaan kaksiulotteiselle pinnalle illuusio syvyydestä. Latteassa tilassa kuvan elementit on sijoitettu samalle horisontaaliselle tasolle. Rajoitetussa tilassa kuva muodostuu useammasta tasosta, mutta vertikaaleja tasoja ei ole käytetty. Epämääräinen tila syntyy kun avaruudellisia elementtejä ei ole havaittavissa. (Block, 2008, 58-59.)

Kuva voidaan jakaa pienemmiksi alueiksi eri tavoin. Helpoiten se onnistuu jakamalla kuva kahteen osaan keskeltä diagonaalisesti, pysty- tai vaakasuuntaisesti. Kuvan voi jakaa myös kolmasosiin tai luoda erilaisia ruudukkoita. Kultaista leikkausta noudattava kuvan jakaminen on haastavin. (Block, 2008, 66-67.)

*Yllä esimerkki syvästä tilasta, alempana
lattea, rajoitettua ja epämääräistä tilaa
havainnollistettuna*

Kuvatessani pyrin jakamaan kuvaa kuvassa esiintyvien objektien ja pintojen avulla joko puolikkaisiin tai kolmasosiin. Joissain tapauksissa kuvassa olevat elementit houkuttelivat luomaan erilaisia ruudukkoita. Tällöin oli kuitenkin vaikeampi ohjata huomiota oikeaan tekemiseen. Nopeasti työskennellessäni aika ei aina riittänyt kuvan jakojen hiomiseen. Niiden oikealla käytöllä voi ohjailla katsojan huomiota oleelliseen (Block, 2008, 72.)

Pyrin kuvaamaan melko siistiä kuvaa, jos aikaa jäi erilaisille kokeiluille, toteutin ne vasta kun tiesin tarvittavien otosten olevan käytettäviä. Kuvasin paljon rinnankorkeudelta, mutta villimpiäkin kuvakulmia varasin käytettäväksi melkein jokaisesta kuvausaiheesta muutaman.

Plastinen sommittelu

4.2.3

Sen lisäksi, että otoksen kuvatila on rajattu kerronnallisesti oikein, pitäisi kuvan ja äänen plastiset sommittelutekijät huomioida. Kohteet voi nähdä muotoina ja kun kuvasta karsitaan näin kaikki esittävä ja kertova aines, jäljelle jää abstraktitmuodot. Näiden muotojen sommittelu on plastista sommittelua. Muotojen välisillä suhteilla voidaan luoda jännitteitä, jotka luovat kuvaan erilaisia vaikutelmia. Kuva voi olla esimerkiksi aggressiivinen, pehmeä, hento tai väkevä (Pirilä & Kivi, 2005, 108-109.)

Pyrin kuvatessani kiireestä huolimatta kiinnittämään huomiota kuvan elementteihin ja niiden sommitteluun. Huonolla sommittelulla kuvan kerronnan kannalta oleellinen toiminta saattaa jäädä sivuosaan, koska huomio kiinnittyy epäolennaisiin asioihin ja erkaannuttaa tarinasta.

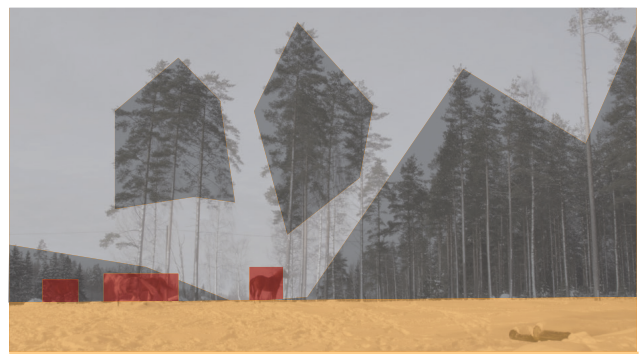

*Kuvan elementit eroteltuna. Paljon samansuuntaisia pystyjä linjoja.
Kuva on sommittelultaan melko rauhallinen.*

*Otoksen linjat kulkevat pihatton ulko-ovelle.
Tunnelma on latautuneempi kuin edellisessä kuvassa.*

*Etuala hevosineen on rauhallisempi.
Takana puut muodostavat jylhän kuvion.*

*Kuvan taka-ala on erittäin sekava.
Vaikka etualan miehen asento on rauhallinen,
sommitelma on melko levoton*

Valo ja valaisu

4.2.4

*Pilvinen päivä loi tasaisen valon.
Sitä helpompi hallita, mutta se näyttää tylsälle.*

Valon väri, pehmeys, kovuus, kontrastit ja varjot vaikuttavat kuvan tunnelmaan ja näin myös katsojan tunteisiin. Dokumenttielokuvassa voidaan valaista täydellisesti, osittain vallitsevaa valoa täydentäen tai kokonaan sitä hyödyntäen. (Aaltonen, 2011, 267-268.)

Tuotantoaikataulun ja tiimin koon huomioiden pyrin kuvatessani käyttämään mahdollisimman paljon vallitsevaa valoa hyödykseni. Navetassa turvauduin kannettavaan led-valaisimeen kuvatessani lypsyä, koska tilassa oleva valo ei lehmien vatsan alla ollut riittävä. Muutoin pyrin kontrolloimaan valoa valitsemalla kuvausajankohdat vuorokauden aikojen mukaan. Esimerkiksi pellon

Kaksi erilaista valaistusta. Jälkimmäinen kuva vaatii vähemmän korjailua jälkikäteen, koska muut otokset noudattavat samaa tyyliä.

*Vasikoiden juottoa illalla.
Vahvemmat kontrastit.*

ratsastuskohtausta kuvatessani odotin pitkälle iltapäivään, jotta välttyisin vastavalolta tumman hevosen kanssa.

Osan kohtauksista kuvasin hämärän aikaan, koska halusin luoda tarinaan vuorokauden muuttumisen aamusta illaksi. Suuret kontrastit otoksessa toivat kuvaan kovuutta, joka mielestäni tukee ajatusta tulevaisuuden epätietoisuudesta.

*Tumma hevonen ja valkea lumi.
Ainoana aurinkoisena iltana
onnistuin saamaan hevoseen sävyjä
polttamatta lumea puhki.*

Erittäin haastavaksi osoittautunut olohuone. Onnistuneeseen valaisuun olisi tarvinnut enemmän kalustoa, kuin mitä oli käytettävissä.

Väri ja sävy

4.2.5

Kuva, jossa ei ole värikontrastia, on lattea. Tummemmat objektit näyttävät yleensä olevan kuvassa kauempana kuin vaaleat. Värisävyllä on mahdollisuus korostaa latteaa vaikutelmaa jättäen kuvaan vain lämpimiä tai kylmiä sävyjä. Kylmät sävyt myös näyttävät usein olevan kauempana katsojasta kuin lämpimät (Block, 40, 50.)

Sävyekonstrasti viittaa harmaaseen väriskaalaan. Jos tila halutaan esittää latteana, tulee käyttää vain kapeaa skaalaa. Tummat kohteet yleensä näyttävät olevan kauempana kuin vaaleat. (Block, 2008, 50.)

Kuvan tyyli pitää tietää jo kuvausvaiheessa, koska jälkikäteen väri- ja sävykontrastia on vaikea korostaa tai häivyttää.

*Lattea kuva.
Kuvassa on käytettynä
vain kapea harmaa
väriskaala eli sävyerot
eivät ole suuria.
Teleobjektiivi korostaa
vaikutelmaa häyvyttäen
etäisyyden tuntua.*

Ääni

4.2.6

Päädyimme äänittämään kuvaustilanteissa 100% äänet, joita hyödynsimme äänimattoina haastattelun alla. Ääni jatkuu leikkausten yli pääsääntöisesti muuttumattomana, jotta se ei veisi liikaa huomiota kerronnalta.

Tuotannon kannalta olisi ollut ihanteellista, jos mukana olisi ollut erillinen äänimies. Nyt tuotannon heikoimmaksi osa-alueeksi jää dokumentin äänimaisemat.

5

Soveltaminen ja suunnittelu

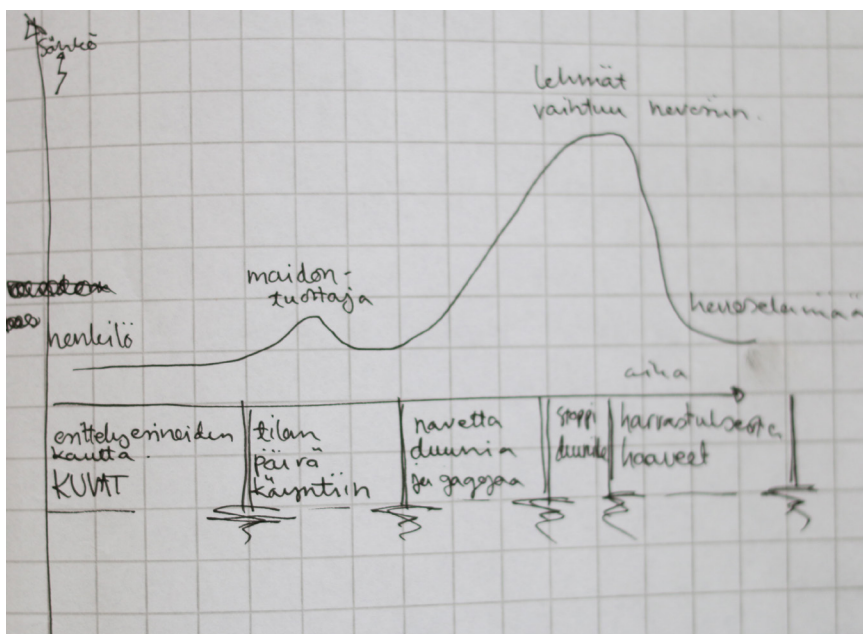

Soveltaminen ja suunnittelu

5

Kuvausten aikana, minulla ei ollut tarkkaa tietoa dokumentin lopullisesta suunnasta ja kestosta. Kymmenen minuutin teokseen menee tuplasti enemmän kuvia kuin alun perin suunniteltuun viiteen minuuttiin. Toimin siis ennakoivasti sisällöntuottajan kanssa määriteltyjen reunaehtojen pohjalta. Ne rajasivat osaltaan kestoa ja suunniteltuja aiheita.

Maksimi kestoksi määriteltiin 10 minuuttia ja aiheena oli pientilallisen arki ja tarinan kerronnallisena kestonä yksi päivä. Alustava käsikirjoitus (liite 1) painotti maitoa. Kuvasin sen vaatimien kuvien lisäksi ylimääräisiä kohtauksia, jotta muutoksille olisi myöhemmin mahdollisuudet. Näiden tietojen puitteissa suunnittelin kuvauskohteet ja arvioin tarvittavien kuva-aiheiden lukumäärän ja keston.

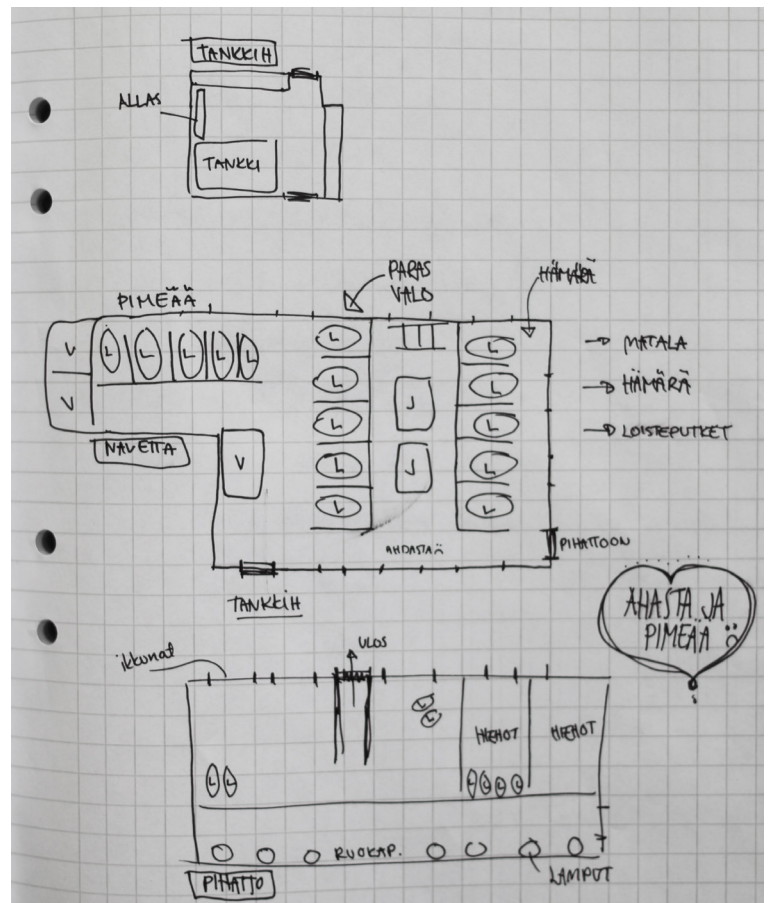
*Alustava idea kuvien aiheista
ja sijoittelusta.*

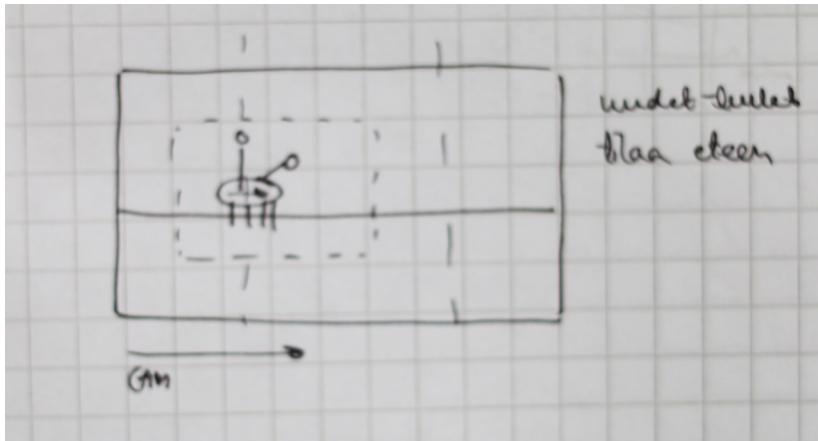
Kuvien suunnittelu

5.1

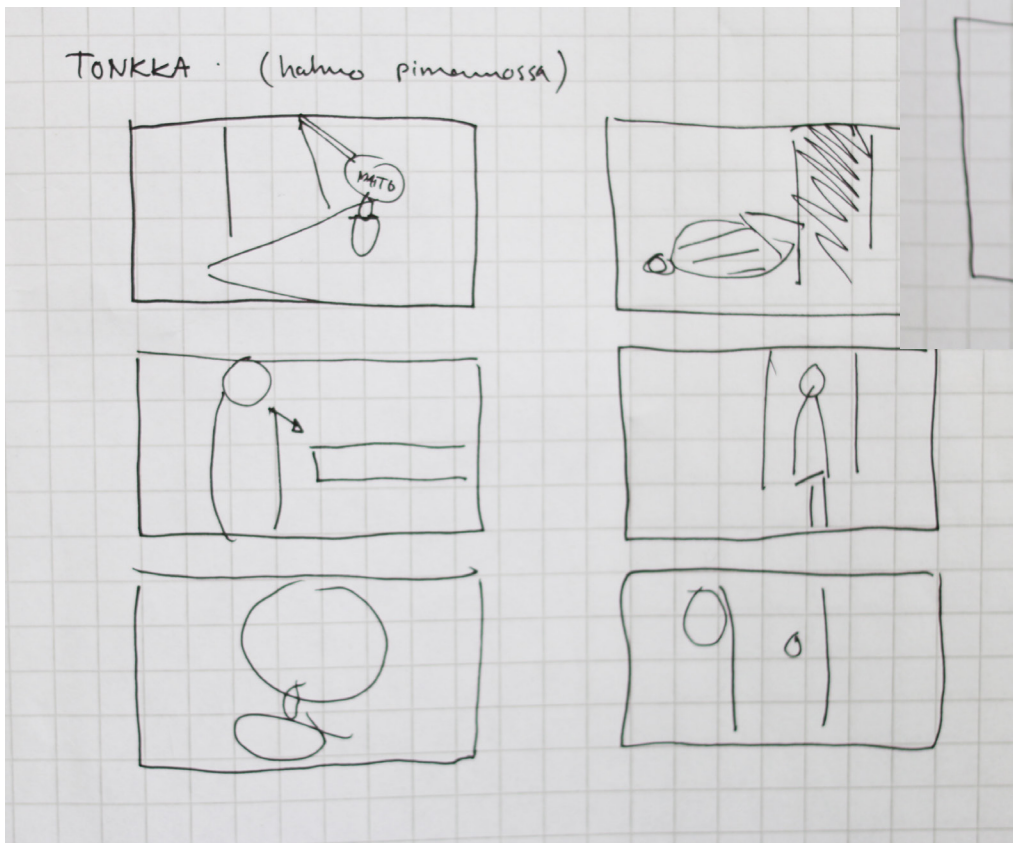
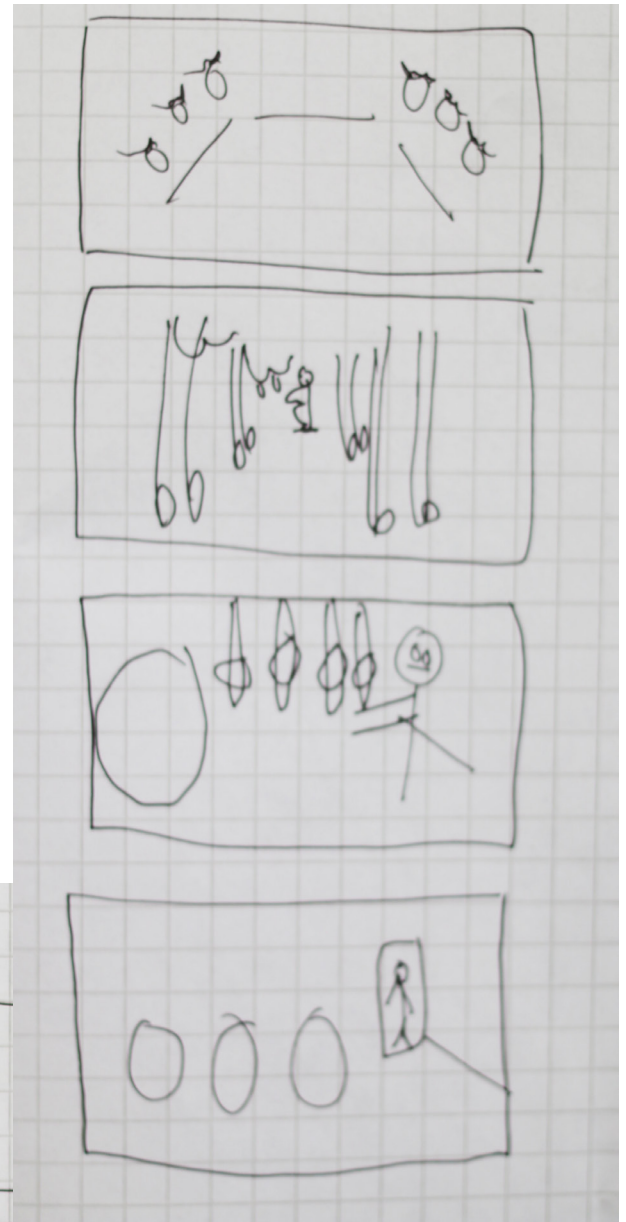
Kuvakäsikirjoitus on kriittinen osa tuotantoa. Sen avulla voidaan välttää turhaa materiaalia, kokeiluja ja näin ollen tuotantoon kuluva aikaa. (Lambert, 2013, 99.) Dokumenttia kuvatessa jouduin lähtemään liikkeelle melko jäykällä käsikirjoituksella tuotannon aikataulusta johtuen. Käsikirjoituksessa näkyi sisällöntuottajan haluama lähestymistapa, mutta käsiteltävien aiheiden muutoksille siinä ei ollut tilaa. Käytössäni oli sisällöntuottajan määrittelemä runko siitä millaisia asioita hän halusi dokumentissa kuvattavan. (liite I) Pohjanani oli myös rakentamani tunnelman etenemistä kuvaava kaavio. (kts. Joustavuuden tavoittelu 5.2.)

Kuvaukselle oli varattuna rajoitettu määrä kuvauspäiviä, joten sujuvuuden takia, etenkin kun kohteena oli suuressa osassa otoksia eläimiä, suunnittelu ja järjestelmällisyys toi kuvauksiin sujuvuutta. Suunnittelun taustoituskäynnillä piirtämieni pohjapiirrosten perusteella tiedostaen, että varsinaisessa kuvaustilanteessa suunnittelulle ja pohdiskelulle ei ole ylimääräistä aikaa.

Kohtauksia suunnittelin valmiiksi, kuitenkin kuvaustilanteessa osan tapahtumista kuvasin lennonnosta, jolloin koetin muistaa ottaa laajemman otoksen, tallentaa toiminnan ja kuvata muutaman yksityiskohdan

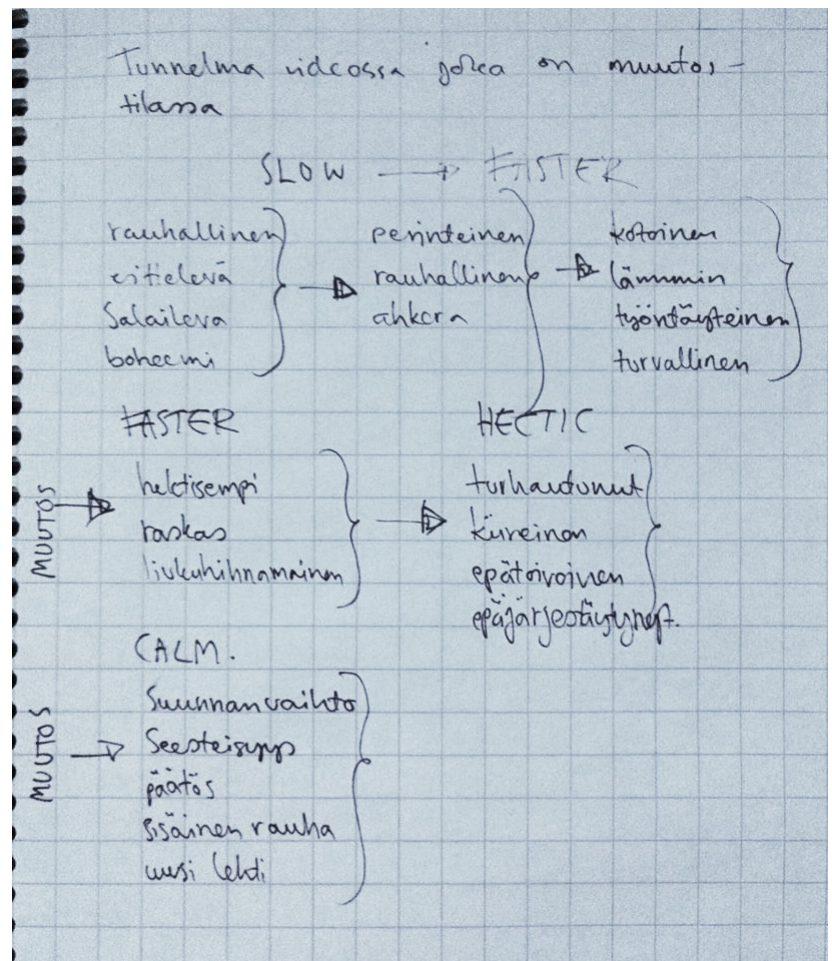

Joustavuuden tavoittelu

5.2

Vaikka aihe olisi mielenkiintoinen, muuttuu dokumentti helposti tylsäksi, jos otokset ovat tyyliltään tai aiheiltaan liian samanlaisia tai tuntuvat irrallisilta tarinasta.

Pyrin kuvaamaan työvaiheet vähintään kahdessa eri kuvakoossa, useammassakin, jos tilannemahdollista. Toimin melko mekaanisesti kuvaamisen suhteen ja pyrin noudattamaan samaa kaavaa kaikkien kuvien kohdalla.

Kuvausaikataulu- ja suunnitelma

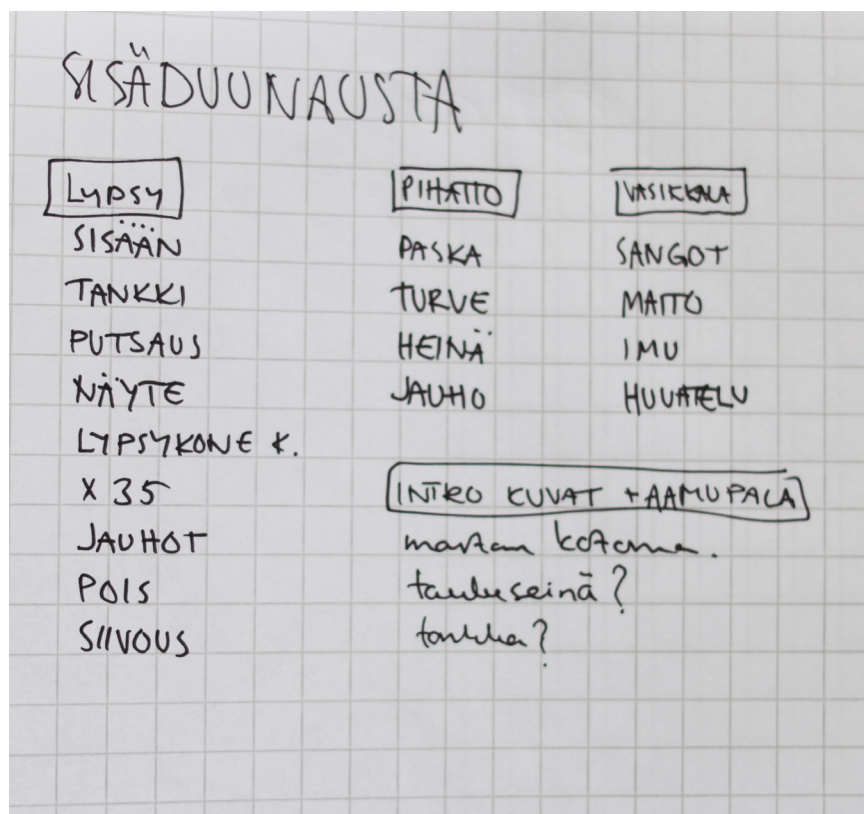
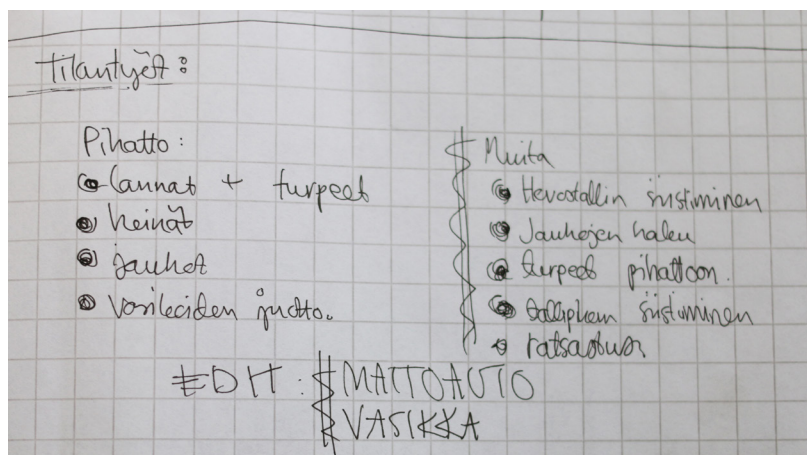
5.3

Kuvaukset toteutin tilan töistä rakentuvien kohtauksien. Navetassa tapahtuvat työvaiheet jaoin

peräkkäisiksi tapahtumiksi, jotka pyrin kuvaamaan järjestyksessä. Navetan työvaiheet kuvasin kolmen lypsyn aikana. Ensimmäisellä kerralla kuvasin lehmien siirtymät ja lypsyyliin liittyvät kuvat, seuraavaksi tankkihuoneeseen, lypsykoneeseen ja maidon kulkemiseen liittyvät ja viimeiseksi eläinten kanssa puuhastelun ja siivoamisen. Pihatossa kuvasin kahteen otteeseen, ruokinnan ja siivoamisen erikseen.

Järjestelmällisyys helpotti työtaakkaani myöhemmin leikkausvaiheessa huomattavasti.

Käytin suunnittelussa paljon listoja erilaisista töistä ja niiden vaiheista. Ne helpottivat kuvien järjestelyä myöhemminkin.

6

Kuvaus ja editointi

Kuvaus ja editointi

6

Kuvasin BlackMagic Cinema Cameralla valtaosan materiaalista. Koin kameran suoriutuvan luotettavammin kuvausoloista kuin järjestelmäkameran rungon. Kamera kykenee tallentamaan laajemman dynaamisen värialueen ja siinä on focus peaking -ominaisuus (Blackmagic Design, 2012), jonka koin turvallisemmaksi ratkaisuksi valkotasapainon ja oikean tarkennusalueen suhteen. Toisena kamerana käytössä oli Canon 70D. Kevyempänä ja hieman suuremman kennon omaavana eteen tuli tilanteita, joissa sen käyttäminen oli sujuvampaa.

Kameran myötä valitsin leikkaukseen käytettäväksi ohjelmaksi Blackmagic Designin Davinci Resolve 12:n. Ohjelmalla oli myös mahdollista värikorjata ja -määritellä materiaali. Lähestymistapa aiheutti lisätyötä, koska Canonilla kuvattu materiaali täytyi muuttaa Apple ProRes 422 HQ muotoon ennen työskentelyä.

Kamerat	Linssit	Valaisu	Muut
BlackMagic Cinema Camera	Tamron 17-50mm	LED valot x 2	Jalustat
2.5k EF	Canon EF 16-35 L		Rigi
Canon EOS 70d	Canon 70-200 EF-S		

Laaempi väriavaruus näkyi parhaiten otoksissa, joissa oli lunta. Vaalean sävyjä löytyi valkealta näyttävässä lumessa yllättävän paljon.

Kuvausten eteneminen

6.1

Käyn lyhyesti eri kuvaustilanteiden onnistumisia ja haasteita joita kuvausten varrella tuli vastaan. Kuvauspäivinä nojasin vielä vahvasti alustavaan käsikirjoitukseen. Sen sijaan, että olisin kuvannut vain suunnitellut otokset, kuvasin noin kolmasosan enemmän materiaalia tulevaa varten.

Maidolle käsikirjoitetusta tarinasta lopulliseen leikkaukseen jäi vain murto-osa. Toimintaa ohjailtiin ja se näkyi henkilön käytöksessä, tehden eläväisestä ihmisestä jäykän.

Vasikan siirtämisen navetan suojaan kuvasin, kuvasin koska se sattui tapahtumaan oikeaan aikaan. Kohtauksen aihe ei tukenut henkilökuvaa joten se ei tunteita herättävästä sisällöstään huolimatta päässyt teokseen.

Ulkokuvat

6.1.1

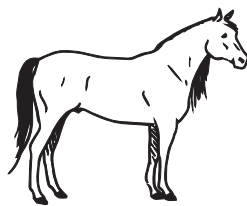
Kuvasin ulkona tapahtuvat kuvat sään ollessa hyvä jo tilaan tutustumisen yhteydessä. Ratkaisu oli aikataulun ja kuvausolosuhteiden puolesta oikea, sillä sää ei myöhemmin mahdollistanut uusintaottoja. Viimeiset otot, joissa aiheena oli ratsastaminen ajoittuivat lumisateen alkuun. Olisin sisältönsä puolesta halunnut käyttää osaa otoista, mutta räntäsade linssissä toimi kuvissa huomiota väärään suuntaan vievänä tekijänä.

Alustavan käsikirjoituksen perusteella tiesin kuvien sijoittuvan todennäköisimmin dokumentin alku ja loppupuolelle. Siksi kuvasin päivällä valoisan aikaan, mutta myös illalla hämärässä, jotta vuorokauden kulkeminen näkyisi kerronnassa selkeämmin. Esimerkiksi vasikoiden juotot kuvasin sekä päivällä, että illan jo hämärätyttyä.

Hevostallissa työskentelystä kuvasin varalle materiaalia, jos lopullinen dokumentti olisikin nojannut enemmän hevostalouteen ja tulevausuuteen sen parissa.

Tunnelman valoisalla kuvatuissa otoksissa oli tarkoitus olla seesteinen ja osin myös arkinen. Leikkauspöydällä olisin kaivannut laajoja yleiskuvia enemmän. Epäolennaisten asioiden rajaaminen otoksista vaikeutti toimivien kuvien valintaa.

Haastattelu

6.1.2

Haastattelu päädyttiin kuvaamaan henkilön kotona, koska aikataulu ja tuotantotiimin koko ei antanut periksi kuvata henkilön ajatuksia työn lomassa. Valitsin tilaksi olohuoneen, joka oli sisustettu päähenkilön maun mukaan. Valai-

sussa käytin kahta Led-valoa ja seinän varjoa pienensin katossa jo olevalla suunnattavalla valaisimella. Valoa olisin toivonut lisää, mutta jo nyt henkilön liikehtiessä täytevalo langetti liikkuvaisen kohteen käsistä varjon kasvoille. Illan hämärtyessä myös kuvauspaikka muuttui jatkuvasti hämärämmäksi.

Kuvakoot ja kulmat olisin voinut valita paremmin. Nyt laaja kuva on melko rauhallinen ja salli pienen liikehdinnän, mutta tiukemman kuvan olisin voinut kuvata yhden kuvakoon laajempaan, jotta ne ei peräkkäin leikatessa hypähtäisi. Aluksi koetin rajoittaa kuvattavan liikehdintää, mutta haastattelun edetessä selvisi, että ulosanti oli luonnollisempaa, kun kuvattavan antoi olla vapaammin. Haastattelun sujuvuuden ja luonnollisuuden takia, koen tämän olleen oikea ratkaisu tilanteessa.

Maatilan työt

6.1.3

Navetta

Kuvaaminen navetassa oli toiminnan osalta melko sujuvaa, koska kaikki työvaiheet tapahtui ennalta määrättyssä järjestyksessä ja useampaan kertaan.

työvaiheiden välissä minulla oli myös aikaa siirtyä. (35 lypsettävää, kahdessa erässä)

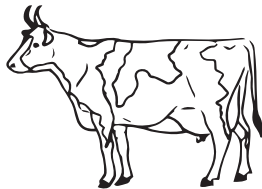
Rauhallisempaa kuvaa kuvasin laajalla linssillä (16-35mm), mikä tuotantokameran pienen kennon takia jäi tiiviimmäksi. Koska tila oli todella ahdas, moni työvaiheista tapahtui paikoissa, jonne jalustan kanssa ei ollut mahdollista mahtua. Tällöin

turvauduin käsivaralla kuvattuun materiaaliin. Aina kun mahdollista pyrin kuvaamaan teleobjektiivilla hieman etäämmältä, koska lähempänä eläinten mielenkiinto kohdistui voimakkaasti tekemiseeni. Matalan katon, loisteputkien ja ikkunoiden sijainteihin liittyvät ongelmat pyrin ratkaisemaan kuvien sommittelulla niin pitkälti kuin suinkin oli mahdollista, mutta

yllättäviäkin haasteita ilmeni. Kuvauspäivänä oli vahva matalapaine ja koska lehmillä on mahdollisuus ulkoilla, olivat eläimet kosteita. Sisätiloissa ilman oleva ja eläimistä nouseva kosteus tiivistyi ja valo hajosi, mikä loi kuvaan utua. Linssin vastavalosuojalla ja kameran sijoittelulla kefekstiä pystyi jonkin verran korjaamaan. Kuitenkin kuvan kertovuus meni tässäkin suhteessa teknisen toimivuuden edelle.

Pihatto

Pihatossa valo tuli suurista lämpimänsävyisistä lampuista, joiden tehtävänä valaisun sijaan, oli pitää pihatto talvella eläimille lämpimänä. Valkotasapainon suhteen tila oli haastava. Laajaa kuvaa olisin voinut kuvata tilasta enemmän.

Konehalli

Päädysssä, jossa lehmien rehuja säilytettiin valona toimi yksi seinälle ripustettu valo. Päädyin jättämään ison osan kuvasta tummaksi ja hyödyntämään valon kuvaamalla melkein sitä vasten. Hämärä ympäristö ja valossa tanssiva

pöly loivat yhdessä melko ahdistavan, mutta samalla rauhallisen tunnelman. Kuvauspaikkana ja aiheena en ollut tätä suunnitellut etukäteen, mutta epämääräisempänä aiheena se oli toimiva kohta varalle.

Kotikuvat

6.1.4

Sisätiloissa kuvattujen kuvien oli tarkoituksena toimia introna ja samalla avata hieman päähenkilön persoonaa. Kuvaaminen tilalla oli odotettua hitaampaa. Introon suunniteltuja kuvia, jotka oli tarkoitus kuvata päähenkilön kotona, pääsin kuvaamaan turhan myöhään illalla. Asunnossa oli heikko valaistus ja ja koetin valaista kuvia mukanani olevilla valoilla. Kuvauskohteet kuitenkin sisälsivät paljon kiiltäviä ja heijastavia pintoja, joista ledin muoto ikävästi heijastui, vaikka valon määrä jäin verrettaen pieneksi.

Kuvien oli tarkoitus sijoittua aamuun, siksi jyrkät varjot veivät huomiota väärään suuntaan. Päädyin käyttämään varalle jättämäni kuvauspäivän kuvien korjaamiseen. Valitsin ajankohdaksi harmaan, mutta valoisan päivän, jolloin ulkoa tuleva valo valaisi pehmeämmin kohteita.

Huono otto, kova valo (katon spottivalot)

Uusinta otto, parempi valaistus

Mielenosoitus

6.1.5

Maanviljelijöiden mielenosoitus Helsingin Senaatintorilla osui tuotannon ajalle. Pohtiessamme aihetta pinnan alla oleva kuohunta ei ollut vielä ehtinyt uutisotsikoihin. Lähdin paikalle palautettuani lainakaluston, joten turvauduin järjestelmäkameran runkoon.

Aiempien kuvien takana minulla oli ajatuksena kuvata rauhallista ja selkeää kuvaa. Kontrastiksi tilan elämään, mielenosoitukseen halusin kuvan fiiliksen olevan eläväinen ja hieman sekasortoinen. Yllättävää oli kuinka rauhallisesti mielenilmaus sujui ja vaikka koetin hakea kuviin reaktioita ja suuria tunteita, meno oli kokonaisuudessaan melko rauhallista ja tyytyväistä. Aiheena miele-

nilmaus mielestäni toi dokumentille lisää syvyyttä ja kiinnostavuutta.

Kotivideot ja kuvat

6.1.6

Dokumentin muovauduttua henkilökuvaksi aloin pohtia kuvallisia ratkaisuja, joilla saisin lisää syvyyttä kerrontaan ja henkilöhahmoon. Vanhat kotivideot ja lapsuudenaikaiset valokuvat hankin käyttööni, kun dokumentistä tuli henkilökuva.

Rungon valmistuttua haasteeksi muodostui aihealueet, joissa kerrottiin lapsuudesta, elämän arvoista ja isovanhemmista. Käsikirjoituksen mukaiset kuvituskuvat eivät istuneet kerronnan sisältöön. Mietin, millaisella kuvalla saisin henkilölle lisää syvyyttä, jotta kuvitus säilyttäisi katsoja mielenkiinnon dokumentin alkumetreillä. Kuvan sisältö oli mielestäni tässä tapauksessa tärkeämpi kuin sen laatu, joten päätin leikata videoista takauman arvoista ja lapsuudesta kertovaan kohtaan.

Videomateriaali itsessään loi uusia haasteita. Kuvan laatu oli ala-arvoista

ja pahasti lomittunutta. Videot oli digitalisoitu progressiiviseen muotoon ilman lomituksen poistoa, eli etenkin liikkeessä kuvaan syntyi vahvaa sahalaitaa. Käytin lomituksen poistossa VLC playeriä, koska sen avulla kuva

pehmeni kokemukseni mukaan vähiten. Kuvasuhteen eron vuoksi videoon jäin reinoille palkit, jotka poistin skaalaamalla kuvaa uudelleen. Laadun ollessa jo ennalta heikko, koin että kuvan hienoinen venyminen vei katsojan huomiota vähemmän kuin rankasti erilainen kuvasuhde.

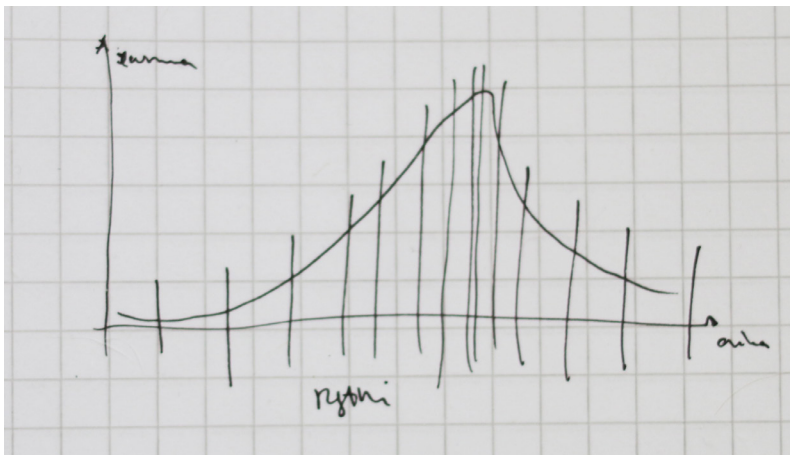
Leikkaus

6.2

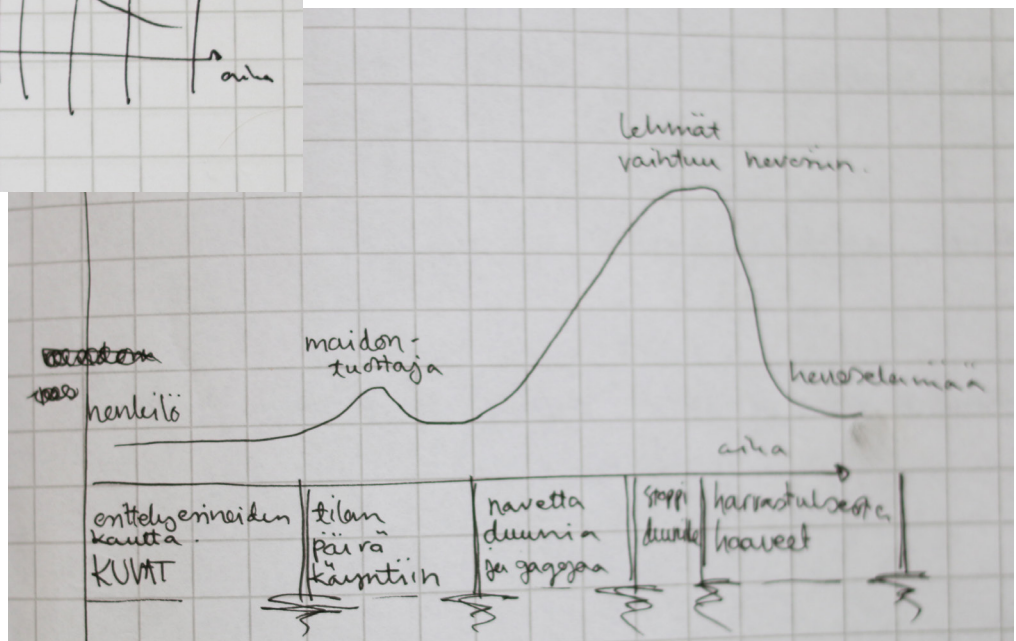
“Teema kasvaa teoksen dynamiikasta ja jännitteistä” Juonen kuljettajana katsojan tulee tunnistaa kantava teema, jotta hän ymmärtää katsomaansa ja kuulemaansa. Aiheen mukaan rakennettu kuva- ja äänivirta tukee merkitysten, syiden ja seurausten ymmärtämistä ja pitää yllä kiinnostuksen ja halun seurata. (Pirilä & Kivi, 2008, 42.)

Kuvausten jälkeen valmistelin materiaalin jäsentelemällä sen aihealueittain ja leikkasin valmiiksi lyhyitä kohtauksia eri kuvaustilanteista. Tuotannon

rakenteen takia pääsin toteuttamaan lopullista leikkausta vasta haastattelurungon valmistuttua.

Alustavakaavio leikkausrytmistä ja kuvien sijoittelusta tarinaan aihe-alueittain

Leikkaus ja rytmi

6.2.1

Rytmi rakentuu leikkauksessa, joka on ajan, liikkeen ja toiminnan jaksotamista, (Pirilä & Kivi, 2008, 73.) Karkeasti pyrin leikkauksella pitämään tarinan rytmin ensin rauhallisempana, kiihdyttämään sitä tarinan tiivistyessä ja rauhoittamaan taas loppua kohden, unelmiin ja tilan tulevaisuuteen siirryessä.

Käytännössä kuitenkin haastattelun soljuminen rytmitti kuvia eniten. Lypsy ja mielenosoitus ajoittuivat dokumentin kiivaimpaan kohtaan ja kuvina ne olikin luonnollista leikata tiiviimpään rytmiin. Hevoskuvat olivat hyvä hetki kerronnan rauhoittamiselle. Valitut äänimaisemat myös osaltaan vaikuttivat leikkaukseen.

Eniten pohdintaa toi kuvituskuva ja haastattelukuvan välinen suhde. Haastateltava käytti paljon erilaisia ilmeitä ja eleitä, jotka toivat persoonaa esille. Päädyinkin näyttämään haastattelua enemmän kuin alunperin oli suunnitteluvaiheessa ollut puhetta, mutta mielestäni ratkaisu tuo mielenkiintoa ja eloa henkilökuvaan.

Värimääritys

6.2.2

Väri on välttämätön osa maailman havaitsemisessa ja kokemisessa niin biologisesti kuin kulttuurillisestikin. Yksi ensimmäisistä väreä tutkivista teorioista tuli saksalaiselta runoilijalta, taiteilijalta ja poliitikolta, Johann Wolfgang von Goethelta, joka julkaisi teoksen *Theory of Colors*. (Brain Pickings, 2012.)

Punainen väri on väkivallan, romantiikan ja hallinnan väri. Keltainen on psykologisesti iloinen ja oranssi voi olla myös rauhoittava. Se kiinnittää huomion olematta yhtä päällekkäyvä kuin punainen. Ruskea on luotettava ja rehellinen, ja sen vaaleimmat sävyt mielletään kutsuviksi. Sinisen sävyillä voi viestiä surua, rentoutta tai hiljaista pohdiskelua. Lila yhdistetään mielikuvitukseen ja ajatuksiin. (Envatotuts+, 2015.)

Kohtausten värimäärittelyä pohtiessani, mietin ensin millainen tunnelma tarinalla milloinkin on. Koti on turvallinen ja rauhoittava, siksi halusin esittää sen lämpimänä ja kutsuvana. Haaveisiin hevostulevaisuudesta valitsin enemmän lilaan painottuvan sävyn. Illan hämärtyessä ja tunnelman muuttuessa haikeammaksi, vein kuvia enemmän sinertäviksi.

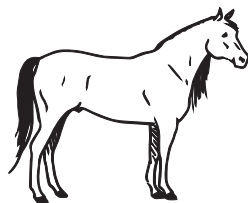

Muut jälkityöt

6.2.3

Pyrin jo kuvaus tilanteissa välttämään suuria jälkikäsittelyä vaativia tilanteita ja tavoitteenani olikin tuottaa kuvaa, joka vaatisi vain värimäärittelyn.

Eniten aikaa vievää oli kakkoskameralla kuvatun materiaalin korjailu. Tuotantokameran kanssa eroava väriavaruus, kuvaformaatti ja herkkyys valkotasapainon muutoksille osoittautuvat työläiksi korjailta jälkikäteen. Kuitenkin toinen kamera kuvaustilanteissa oli korvaamaton apu. Jo tuotantokameran paino ilman jalustaa kuvatessa olisi osoittautunut mahdottomaksi pidempinä kuvauspäivinä.

7

Yhteenveto

Yhteenveto

7

Tuotannon suurimmaksi haasteeksi koin nopean aikataulun, jonka takia kuvien kunnollinen suunnittelu käsikirjoitukseen sopivaksi ei onnistunut. Olen kuitenkin tyytyväinen kuvaamani materiaalin aiheiden määrään ja kuinka ne sopivat lopulliseen dokumenttiin. Kuvat suurelta osin tukevat päähenkilön kertomusta ja sitovat tarinan aikaan ja paikkaan.

Kuvan kertovuus meni tuotannon aikana teknisen toteutuksen edelle. Kohtasin harmittavan paljon tilanteita, jotka olisivat vaatineet enemmän aikaa ja valmisteluja onnistuakseen. Etenkin kameraliikkeitä olisin kaivannut mukaan enemmän, mutta ohi kiitävät tilanteet saivat minut useasti kallistumaan stabiiliin kameran puoleen.

Jos toteuttaisin samalla tavalla etenevän projektin uudelleen, varaisin haastaviin olosuhteisiin enemmän aikaa ja apukäsiä. Kuvallisen kerronnan kannalta olisi kuitenkin oleellista, että käsikirjoitus olisi valmiina tai kuvamateriaalia olisi taltioituna pidemmältä ajalta havainnoiden. Koen myös, että leikkaus rytmiä olisi pitänyt miettiä enemmän kuvaustilanteissa. Nyt keskitin ajatukseni enemmän kuvan sisältöön kuin kestoon.

Mielestäni henkilökuvasta tuli toimiva. Päähenkilö onnistuttiin esittämään lämpimänä ja helposti lähestyttävänä. Kuvat, tuotannon rakenteesta huolimatta, istuvat suurelta osin tarinaan sisällöllisesti hyvin.

lähteet

Aaltonen J. 2011. Seikkailu todellisuuteen, dokumenttielokuvan tekijän opas. Helsinki: Like Kustannus Oy.

•

Pirilä K., Kivi E. 2010. Teos, elävä kuva - elävä ääni. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy .

•

Pirilä K., Kivi E. 2008. Leikkaus, elävä kuva - elävä ääni. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy .

•

Pirilä K., Kivi E. 2005. Otos, elävä kuva - elävä ääni. Jyväskylä: Otavan Kirjapaino Oy .

•

Bacon H. 2004. Audiovisuaalisen kerronnan teoria. Tampere: Tammer-Paino .

•

Block B.. 2008. The Visual Story. Iso-Britannia: Elsevier Inc.

•

Mercado C. 2011. The Filmmakers's eye. Iso-Britannia: Elsevier Inc.

•

Hullfish S. 2008. The Art and Technique of Digital Color Correction. Iso-Britannia: Elsevier Inc.

•

Lambert J.. 2013. Digital storytelling, capturing lives, creating community. New York: Routledge.

Verkkolähteet

Helsingin elokuva-akatemia. 2015. Janne Laiho: Dokumenttielokuvan moodit – poeettisesta elokuvakerronnasta reportaasiin. [viitattu 6.4.2015] saatavissa: <https://helsinkifilmacademy.com/2015/11/04/janne-laiho-dokumenttielokuvan-moodit-poeettisesta-elokuvakerronnasta-reportaasiin/>

Macprovideo.com. 2013. Blackmagic Cinema Camera: A Basic Shooting Guide [viitattu 10.4.2015] saatavissa: <https://www.macprovideo.com/hub/other/blackmagic-cinema-camera-a-basic-shooting-guide>

Blackmagic Design. 2012. Blackmagic Cinema Camera EF: Technical Specifications [viitattu 10.4.2015] saatavissa: <https://www.blackmagicdesign.com/products/cinamacameras/techspecs/W-CIN-01>

MTK. 2016. Tietoa 11.3. mielenosoituksesta MTK:n tuottajaliitoille, -yh-

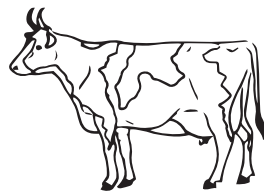
distyksille ja jäsenille. [viitattu 11.4.2015] saatavissa:
https://www.mtk.fi/ajankohtaista/uutiset/uutiset_2016/fi_FI/tietoa_1103_mielenosoituksesta/

Envatotuts+. 2015. Anything But Neutral: Using Color to Create Emotional Images [viitattu 19.4.2015] saatavissa: <http://photography.tutsplus.com/tutorials/anything-but-neutral-using-color-to-create-emotional-images--cms-23214>

Brain Pickings. 2012. Goethe on the Psychology of Color and Emotion. [viitattu 19.4.2015] saatavissa: <https://www.brainpickings.org/2012/08/17/goethe-theory-of-colours/>

Kuvat:

Dokumentin tuotanto.

Liite 1

Alustava käsikirjoitus Leinonen
Omatuntomaito

Intro

Kuvataan Martan lapsuuden kuvia ja videoita, joiden kautta siirrytään kodin sisätiloihin.

Yksityiskohtia, valokuvia. Martta kertoo lapsuudestaan ja omasta itsestään.

Osa 1 - Martta

Talon sisäkuvauxsesta siirrytään seuraamaan Martan aamutoimia. Laitetaan pientä aamiaista, keitetään kahvia. Viimeiset maidot kaadetaan tonkasta ja lähdetään aamulypsylle tonkan kanssa.

Osa 2 - Lypsy

Martta kävelee navetalle, päästää hevoset vapaaksi, ja aloittaa lypsyn. Lehmät esitellään ensimmäistä kertaa ja kuvataan niiden möllötystä.

Lypsy on työtä. Lehmät ja niiden kanssa fiilistely kuuluu asiaan. Martta on lehmien kaveri ja juttelee niille mukavia.

Tonkkaan tulevan maidon haku tankista parilla kuvalla. Ei liian suuri painotus.

Osa 3 - Tila ja työnteke

Lypsyn jälkeen siirrytään tilan muihin töihin. Lannan heittelyä ja työn iloa. Martta ei tee töitä väkisin vaan nauttii siitä. Hevosten tallien siivoaminen, lehmien ruokinta, navetan siistimistä, vasikoiden juottamista.

Osa 4 - Muutos

Martta kertoo, ettei välttämättä kuitenkaan pysty jatkamaan lehmien parissa, kaikesta työpanoksesta huolimatta. Siirrytään lehmä-fokuksesta hevosiin. Kuvataan hevosten juottamista ja hoitamista sekä ratsastuskuvat.

Osa 5 - Nuori isojen asioiden äärellä

Martta hengailee kotona ja tekee jotain itselleen luontaisia askareita.

Esim. lukeminen?

Rauhoitetaan kuvat hektisestä työnteosta ja hevosmaailmasta takas henkilökohtaiselle tasolle. Takkatuli ja rentoutuminen.

Puhuu siitä, että haluaisi mahdollisesti tehdä elämällään ensin muutakin, ennen suuria sitovia päätöksiä.

Outro

Takas lypsylle. Ei kuvata varsinaista lypsyä, mutta Martan meno navettaan sisään ja lypsyä odottelevat lehmät.